

Motion till riksdagen 2005/06:So376

av **Gunnar Nordmark (fp)**

Villkor för anhöriga till demenssjuka

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förbättra möjligheterna till anhörigstöd och anställning som anhörigvårdare.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att vidta en översyn av de ekonomiska villkoren för anhöriga till personer med diagnosticerad demenssjukdom, särskilt för personer med dubbelt boende beroende på att maka eller make är boende inom omsorgsboende.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förbättra möjligheterna till avlastning för den anhöriga vårdaren såväl i veckorna som vid helger.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att socialtjänstlagen förtydligas vad gäller vårdplanering med anhöriga.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att satsa på ökad kunskap hos beslutsfattare och vårdpersonal om anhörigas situation.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla med demenssymptom skall ges rätt till utredning, diagnos och behandling.

Motivering

En god demensvård är i stor utsträckning beroende på den närmast anhöriga till den sjuka. Många människor tar idag ett stort ansvar genom att vara den som huvudsakligen vårdar den sjuka i hemmet. Enligt en enkät genomförd av Demensförbundet år 2003 lägger 19 % av dem som vårdar en anhörig demenssjuk i hemmet ned mellan 11 och 25 timmar i veckan på detta. 14 % lägger ned mellan 26 och 50 timmar, 8 % använder mellan 51 och 75 timmar, 9 % använder mellan 77 och 100 timmar och 21 % avsätter mer än 100 tim-

Fel! Okänt namn på

mar. För den som vårdar en nära anhörig i hemmet är alltså möjligheten till yrkesliv eller socialt liv utanför hemmet starkt begränsad. Ofta är de som vårdar anhöriga själva äldre.

Anhörigvården ger inte bara möjligheter till omvårdnad i en välkänd miljö utan sparar också hundratals miljoner åt samhället. Enligt demensförbundet sparade enbart de 894 personer som besvarade förbundets enkät riktade till anhöriga till demenssjuka boende i hemmet mer än 3,9 miljoner kronor varje vecka.

Även merkostnader för att vårda den anhöriga i hemmet var betydande. 21 % uppgav en kostnad på omkring 1 000 kronor i månaden. 10 % ansåg sig ha en merkostnad på omkring 2 000 kronor och 8 % angav att de hade en merkostnad på 3 000 kronor eller mer varje månad.

Det är alltså inte bara brist på tid till eget liv utan också försvagning av den egna ekonomin som begränsar de anhörigas möjlighet att leva ett liv på egna villkor. Ofta är detta något som den anhöriga väljer för att vårda en kär anhörig som drabbats av demenssjukdom. Enligt Demensförbundets enkät är det endast 12 % som får anhörigersättning av kommunen och bara 5 % är anställda som anhörigvårdare.

När det gäller anhöriga till demenssjuka med boende inom omsorgen besöker 18 % den anhöriga varje dag och 67 % besöker den anhöriga minst en gång i veckan. 16 % uppger sig ha merkostnader på cirka 1 000 kronor i månaden för att besöka en anhörig och 5 % uppger sig ha kostnader på 2 000 kronor eller mer.

Lämnar man Demensförbundets enkät framkommer fler fakta som visar på den situation som anhöriga till demenssjuka befinner sig i. Det finns anhöriga till demenssjuka som är boende inom demensvården som vittnat om kraftigt ökade kostnader för det dubbla boende för familjen som detta de facto innebär.

Det finns vittnesmål om hur symptom på demens inte upptäckts då man sökt vård. Anhöriga har känt att det inte tagits hänsyn till deras synpunkter, livsvillkor och uppfattningar i planeringen i vården av den demenssjuka. Beslutsfattare, tjänstemän och vårdpersonal saknar ibland kunskap om den anhörigas situation och behov av stöd. Möjligheterna att ge avlastning vid helger och andra tillfällen uppfattas av många som otillräckliga.

Mot denna bakgrund finns det behov av omfattande förbättringar av stödet till anhöriga. Sådana förbättringar kan innebära att se över möjligheterna till anhörigstöd och att anställas som anhörigvårdare samt att se över de ekonomiska villkor som anhöriga till demenssjuka i övrigt lever under. Det kan innebära utökade möjligheter till avlastning. Andra åtgärder som behövs är att större hänsyn tas till de anhörigas synpunkter och behov vid vårdplanering och att öka vårdpersonals och tjänstemäns kunskaper om den anhörigas behov och livsvillkor. Rätten till utredning, diagnos och behandling måste tydliggöras bättre. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 30 september 2005

Gunnar Nordmark (fp)